

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ПЕНІТЕНЦІАРНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА,
МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ГУМАНІТАРНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
(ОЧНОГО ТА ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини у правоохоронній
діяльності

для підготовки здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні
вищої освіти за спеціальністю К9 Правоохоронна діяльність

РОЗРОБНИК:

завідувач кафедри,

доктор історичних наук, професор

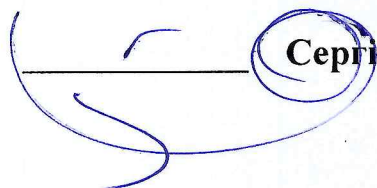
Володимир ПЕКАРЧУК

Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри

«01» вересня 2026 року,

протокол № 11

Узгоджено з гарантом освітньої програми

Сергій ІВАШКО

Обсяг: 4 кредити ECTS

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини у правоохоронній діяльності» є складовою професійної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю К9 Правоохоронна діяльність та спрямована на формування системного розуміння сучасних проблем забезпечення, дотримання і захисту прав та свобод людини у діяльності правоохоронних органів. Вивчення дисципліни забезпечує засвоєння міжнародних і національних стандартів прав людини, правових механізмів їх реалізації та захисту, а також формування практичних навичок правової оцінки діяльності правоохоронних органів з позицій законності, пропорційності, необхідності та недискримінації.

Зміст дисципліни охоплює міжнародні та національні стандарти у сфері прав людини, конституційні й законодавчі гарантії їх забезпечення, проблеми дотримання прав людини у кримінальному провадженні, під час затримання та тримання під вартою, у діяльності Національної поліції України, органів прокуратури, суду та органів і установ виконання покарань. Дисципліна передбачає опрацювання актуальних проблем захисту прав людини на міжнародному та національному рівнях, аналіз правозастосовної практики, вирішення практичних ситуацій, оцінювання правомірності дій посадових осіб правоохоронних органів та визначення належних способів реагування на порушення прав і свобод людини.

Таким чином, вивчення дисципліни спрямоване на формування у здобувачів вищої освіти здатності комплексно оцінювати проблеми забезпечення та дотримання прав людини у правоохоронній діяльності, застосовувати міжнародні й національні правові стандарти під час аналізу конкретних ситуацій, виявляти порушення прав і свобод людини та визначати належні механізми їх захисту і відновлення.

Мета навчальної дисципліни «Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини у правоохоронній діяльності»: формування у здобувачів вищої освіти системних знань про міжнародні та національні стандарти прав людини, механізми їх забезпечення і захисту у правоохоронній діяльності, а також здатності виявляти, аналізувати та належним чином оцінювати порушення прав людини і застосовувати відповідні правові засоби їх запобігання та захисту.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти здатності застосовувати міжнародні та національні стандарти прав людини у професійній діяльності, аналізувати нормативно-правові акти та правозастосовну практику, оцінювати правомірність рішень і дій правоохоронних органів, виявляти ризики порушення прав і свобод людини, визначати належні правові механізми їх захисту, використовувати практику Європейського суду з прав людини та обґрунтовувати правові висновки під час вирішення професійних завдань.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути або розширити **загальні компетентності (ЗК)**, передбачені освітньою програмою:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК 8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути або розширити **спеціальні (фахові) компетентності (СК)**, передбачені освітньою програмою:

СК 2. Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків.

СК 3. Здатність виявляти та аналізувати причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживати заходи для їх усунення.

СК 5. Здатність давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

СК 7. Здатність ефективно здійснювати правове виховання молодших колег у процесі набуття і вдосконалення ними професійних навичок.

Здобувач вищої освіти має досягти або вдосконалити такі програмні **результати навчання (РН)**, передбачені освітньою програмою:

РН 1. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема під час публічних виступів, дискусій, проведення занять.

РН 4. Узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, з урахуванням цілей, обмежень, правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.

РН 8. Забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням ефективних методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків.

РН 9. Використовувати у професійній діяльності сучасні інформаційні технології, бази даних та стандартне і спеціалізоване програмне забезпечення.

РН 11. Розробляти та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

РН 12. Надавати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

РН 13. Відшуковувати необхідну інформацію в спеціальній літературі, базах даних, інших джерелах інформації, аналізувати та об'єктивно оцінювати інформацію.

РН 14. Розробляти та управляти проектами у сфері правоохоронної діяльності та з дотичних міждисциплінарних напрямів, аналізувати вимоги, визначати цілі, завдання, ресурси, строки, виконавців.

РН 15. Модифікувати основні методи та засоби забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку.

РН 16. Використовувати сучасні методи і засоби системного аналізу, імітаційного моделювання, збирання та оброблення інформації для аналізу варіантів і прийняття рішень при виконанні професійних завдань.

СТРУКТУРА (ЗМІСТ) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план (денна форма навчання)

№	Назва теми	Усього	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ТА НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ						
1	Права людини як основа правоохоронної діяльності: філософсько-правовий та конституційний виміри	8	2	-	-	6
2	Міжнародні стандарти дотримання прав людини (ООН, Рада Європи, ЄСПЛ)	8	-	2	-	6
3	Гарантії прав людини в Конституції та законодавстві України	8	-	2	-	6
РОЗДІЛ 2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У КРИМІНАЛЬНІЙ ЮСТИЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ						
4	Актуальні проблеми дотримання прав у	8	2	2	-	4

	кримінальному провадженні					
5	Забезпечення прав осіб, затриманих та взятих під варту: практика та проблеми	8	2	2	-	4
6	Дотримання прав і свобод у діяльності Національної поліції України	8	-	2	-	6
7	Прокуратура та суд: захист прав і публічний інтерес	8	2	2	-	4
8	Захист прав людини у пенітенціарній системі України	8	-	2	-	6
РОЗДІЛ 3. ІНСТИТУЦІЙНІ ТА МІЖНАРОДНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ						
9	Діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини	8	-	2	-	6
10	Роль адвокатури у захисті прав у правоохоронній діяльності	8	2	2	-	4
11	Громадський контроль та інститути громадянського суспільства у сфері правоохоронної діяльності	8	-	2	-	6
12	Практика Європейського суду з прав людини щодо порушень прав в Україні	8	-	2	-	6
РОЗДІЛ 4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА СУЧАСНІ СТАНДАРТИ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ						
13	Попередження катувань, жорстокого та нелюдського поводження у діяльності правоохоронних органів	8	-	2	-	6
14	Етичні стандарти правоохоронця та професійна відповідальність	8	-	2	-	6
15	Сучасні виклики та тенденції у сфері забезпечення прав людини в Україні	8	2	2	-	4
Всього годин за курсом		120	12	28	0	80

Тематичний план (заочна форма навчання)

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
---	------------	--------------	--------	----------	-------------------	-------------------

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ТА НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ						
1	Права людини як основа правоохоронної діяльності: філософсько-правовий та конституційний виміри	8	2	-	-	6
2	Міжнародні стандарти дотримання прав людини (ООН, Рада Європи, ЄСПЛ)	8	-	2	-	6
3	Гарантії прав людини в Конституції та законодавстві України	8	-	-	-	8
РОЗДІЛ 2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У КРИМІНАЛЬНІЙ ЮСТИЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ						
4	Актуальні проблеми дотримання прав у кримінальному провадженні	8		-	-	8
5	Забезпечення прав осіб, затриманих та взятих під варту: практика та проблеми	8	2	-	-	6
6	Дотримання прав і свобод у діяльності Національної поліції України	8	-		-	8
7	Прокуратура та суд: захист прав і публічний інтерес	8		-	-	8
8	Захист прав людини у пенітенціарній системі України	8	-	2	-	6
РОЗДІЛ 3. ІНСТИТУЦІЙНІ ТА МІЖНАРОДНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ						
9	Діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини	8	-	-	-	8
10	Роль адвокатури у захисті прав у правоохоронній діяльності	8	-	-	-	8
11	Громадський контроль та інститути громадянського суспільства у сфері правоохоронної діяльності	8	-	-	-	8
12	Практика Європейського суду з прав людини щодо порушень прав в Україні	8	-	-	-	8
РОЗДІЛ 4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА СУЧАСНІ СТАНДАРТИ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ						
13	Попередження катувань, жорстокого та нелюдського	8	-	2	-	6

	поводження у діяльності правоохоронних органів					
14	Етичні стандарти правоохоронця та професійна відповідальність	8	-	-	-	8
15	Сучасні виклики та тенденції у сфері забезпечення прав людини в Україні	8	-	2	-	6
Всього годин за курсом		120	4	8	0	108

ЗАВДАННЯ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття системно охоплюють увесь курс, допомагають здобувачам усвідомити його значення, обсяг і структуру, зміст окремих розділів і тем, надають змістовну, організаційну та методичну допомогу у самостійному їх вивченні, визначають найбільш складні теми та питання і допомагають їх засвоїти. Підготовка до семінарського заняття передбачає опрацювання матеріалів з теми, що виноситься на заняття, а також оволодіння комплексом контрольних питань.

Семінарське заняття 1. Тема 2. Міжнародні стандарти дотримання прав людини (ООН, Рада Європи, ЄСПЛ)

Навчальні питання:

1. Поняття та зміст міжнародних стандартів у сфері прав людини.
2. Основні документи ООН з прав людини (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, інші).
3. Механізми контролю за дотриманням прав людини в системі ООН.
4. Роль Ради Європи у становленні європейських стандартів прав людини.
5. Європейська конвенція з прав людини: ключові положення.
6. Повноваження та функції Європейського суду з прав людини.
7. Виконання рішень ЄСПЛ державами: міжнародно-правовий і національний аспекти.
8. Вплив міжнародних стандартів на реформування правоохоронної системи України.

Семінарське заняття 2. Тема 3. Гарантії прав людини в Конституції та законодавстві України

Навчальні питання:

1. Конституція України як основне джерело прав і свобод людини.
2. Види прав і свобод людини в українському законодавстві.
3. Механізми реалізації прав людини в національному праві.
4. Гарантії прав людини у кримінальному, адміністративному та цивільному законодавстві.
5. Конституційний Суд України та його роль у захисті прав людини.
6. Проблеми реалізації соціально-економічних прав.
7. Право на правничу допомогу та захист.
8. Конституційні підстави обмеження прав і свобод людини.

Семінарське заняття 3. Тема 4. Актуальні проблеми дотримання прав у кримінальному провадженні

Навчальні питання:

1. Засади кримінального провадження та права людини.
2. Презумпція невинуватості як основоположна гарантія прав людини.

3. Право на захист на стадіях досудового розслідування та судового провадження.
4. Порушення прав людини під час досудового розслідування.
5. Забезпечення права на справедливий суд.
6. Недопустимість незаконного тиску з боку правоохоронних органів.
7. Права потерпілого у кримінальному провадженні.
8. Допустимість доказів, отриманих із порушенням прав людини.

Семінарське заняття 4. Тема 5. Забезпечення прав осіб, затриманих та взятих під варту

Навчальні питання:

1. Правові підстави затримання особи.
2. Права затриманої особи: інформування про права, правнича та медична допомога.
3. Строки затримання особи без рішення суду.
4. Судовий контроль за застосуванням тримання під вартою.
5. Проблеми неналежного поводження із затриманими особами.
6. Практика застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.
7. Міжнародні стандарти забезпечення прав затриманих та осіб, узятих під варту.
8. Право на відшкодування шкоди у разі незаконного затримання або тримання під вартою.

Семінарське заняття 5. Тема 6. Дотримання прав і свобод у діяльності Національної поліції України

Навчальні питання:

1. Правовий статус Національної поліції України.
2. Принципи діяльності поліції у сфері дотримання прав людини.
3. Обов'язки поліцейського під час взаємодії з особою.
4. Правові підстави та межі застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї.
5. Перевищення поліцейських повноважень та його правові наслідки.
6. Поліцейське затримання: підстави, порядок і гарантії прав особи.
7. Контроль за законністю діяльності поліції.
8. Роль підрозділів внутрішнього контролю у забезпеченні дотримання прав людини.

Семінарське заняття 6. Тема 7. Прокуратура та суд: захист прав і публічний інтерес

Навчальні питання:

1. Роль прокуратури у забезпеченні законності та захисті прав людини.
2. Конституційні функції прокуратури України.
3. Публічний інтерес: поняття, зміст і межі забезпечення.
4. Повноваження прокурора у кримінальному провадженні.
5. Суд як основний інститут захисту прав людини.
6. Незалежність суду та суддів як гарантія захисту прав людини.
7. Доступ до правосуддя: зміст, гарантії та основні перешкоди.
8. Проблеми ефективності судового захисту прав людини в Україні.

Семінарське заняття 7. Тема 8. Захист прав людини у пенітенціарній системі України

Навчальні питання:

1. Права людини в установах виконання покарань.
2. Правове регулювання діяльності органів і установ виконання покарань.

3. Умови тримання осіб у місцях несвободи та їх відповідність міжнародним стандартам.
4. Застосування дисциплінарних стягнень та забезпечення прав засуджених.
5. Запобігання катуванням, жорстокому, нелюдському та такому, що принижує гідність, поводженню.
6. Забезпечення права на медичну допомогу в місцях несвободи.
7. Контроль за дотриманням прав людини в установах виконання покарань.
8. Ресоціалізація засуджених як складова забезпечення їхніх прав.

Семінарське заняття 8. Тема 9. Діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Навчальні питання:

1. Правовий статус і повноваження Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
2. Механізми реагування Уповноваженого на порушення прав людини.
3. Національний превентивний механізм як засіб запобігання катуванням.
4. Взаємодія Уповноваженого з правоохоронними органами.
5. Порядок звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
6. Щорічні та спеціальні доповіді Уповноваженого: зміст, значення та вплив.
7. Діяльність Уповноваженого у сфері міжнародного співробітництва.
8. Проблеми та перспективи підвищення ефективності діяльності Уповноваженого.

Семінарське заняття 9. Тема 10. Роль адвокатури у захисті прав у правоохоронній діяльності

Навчальні питання:

1. Правовий статус адвокатури в Україні.
2. Адвокат як гарант реалізації права на захист.
3. Повноваження адвоката у кримінальному провадженні.
4. Професійно-етичні стандарти адвокатської діяльності.
5. Гарантії адвокатської діяльності.
6. Взаємодія адвоката з правоохоронними органами.
7. Проблеми порушення професійних прав адвокатів.
8. Міжнародні стандарти незалежності та професійної діяльності адвокатури.

Семінарське заняття 10. Тема 11. Громадський контроль та інститути громадянського суспільства у сфері правоохоронної діяльності

Навчальні питання:

1. Поняття та значення громадського контролю в демократичній державі.
2. Форми громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів.
3. Правозахисні організації: функції та вплив на правоохоронну діяльність.
4. Взаємодія поліції з громадськістю (Community Policing).
5. Роль медіа у здійсненні громадського контролю за правоохоронною діяльністю.
6. Громадські ради при органах публічної влади.
7. Волонтерські та громадські ініціативи у сфері моніторингу дотримання прав людини.
8. Проблеми ефективності громадського контролю в Україні.

Семінарське заняття 11. Тема 12. Практика Європейського суду з прав людини щодо порушень прав в Україні

Навчальні питання:

1. Юрисдикція та повноваження Європейського суду з прав людини.

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод як правова основа діяльності ЄСПЛ.
3. Порядок звернення до Європейського суду з прав людини.
4. Критерії прийнятності індивідуальної заяви до ЄСПЛ.
5. Основні категорії справ ЄСПЛ проти України.
6. Практика ЄСПЛ щодо порушень статей 3, 5 та 6 Конвенції.
7. Вплив практики ЄСПЛ на національну правову систему України.
8. Проблеми виконання рішень ЄСПЛ в Україні.

Семінарське заняття 12. Тема 13. Попередження катувань, жорстокого та нелюдського поводження у діяльності правоохоронних органів

Навчальні питання:

1. Поняття катування та інших форм неналежного поводження.
2. Міжнародно-правові стандарти заборони катувань та інших форм неналежного поводження.
3. Національні правові механізми запобігання катуванням.
4. Проблеми катувань і неналежного поводження у діяльності правоохоронних органів.
5. Юридична відповідальність за катування.
6. Роль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Національного превентивного механізму у запобіганні катуванням.
7. Документування та фіксація ознак катувань і неналежного поводження.
8. Превентивні заходи щодо недопущення катувань у діяльності правоохоронних органів та органів і установ виконання покарань.

Семінарське заняття 13. Тема 14. Етичні стандарти правоохоронця та професійна відповідальність

Навчальні питання:

1. Поняття та зміст професійної етики правоохоронця.
2. Професійно-етичні стандарти поведінки поліцейського.
3. Вимоги до поведінки працівників правоохоронних органів під час виконання службових обов'язків.
4. Конфлікт інтересів у діяльності правоохоронців.
5. Дисциплінарна відповідальність за порушення професійно-етичних вимог.
6. Стандарти доброчесності та антикорупційні вимоги у правоохоронній діяльності.
7. Роль керівництва та організаційної культури у забезпеченні професійної етики.
8. Механізми зовнішнього та внутрішнього контролю за професійною поведінкою правоохоронців.

Семінарське заняття 14. Тема 15. Сучасні виклики та тенденції у сфері забезпечення прав людини в Україні

Навчальні питання:

1. Загрози правам людини в умовах воєнного стану та збройного конфлікту.
2. Вплив збройного конфлікту на забезпечення прав осіб і груп, які перебувають у вразливому становищі.
3. Захист прав внутрішньо переміщених осіб.
4. Цифровізація держави: можливості та ризики для прав людини.
5. Забезпечення права на судовий захист в умовах воєнного стану.
6. Використання штучного інтелекту в правоохоронній діяльності: правові та етичні ризики.
7. Міжнародне співробітництво та допомога у сфері захисту прав людини.

8. Перспективи розвитку національної системи захисту прав людини.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання теоретичних завдань самостійної роботи вам необхідно зробити відповідний конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

1. Проаналізувати співвідношення понять «права людини», «свободи людини» та «гарантії прав людини», визначити їх значення для правоохоронної діяльності.
2. Розкрити значення принципів верховенства права, законності, поваги до людської гідності та недискримінації у діяльності правоохоронних органів.
3. Систематизувати основні міжнародні та європейські стандарти прав людини, що визначають вимоги до діяльності правоохоронних органів.
4. Порівняти механізми захисту прав людини в межах ООН і Ради Європи та визначити значення практики ЄСПЛ для правоохоронної діяльності в Україні.
5. Проаналізувати систему конституційних гарантій прав і свобод людини та механізми їх реалізації і захисту.
6. Визначити допустимі підстави та межі обмеження прав і свобод людини відповідно до Конституції та законодавства України.
7. Проаналізувати основні гарантії прав учасників кримінального провадження та визначити найбільш поширені ризики їх порушення.
8. Розглянути практичну ситуацію, пов'язану з можливим порушенням прав особи під час кримінального провадження, та обґрунтувати належний механізм правового захисту.
9. Охарактеризувати правові гарантії осіб під час затримання та тримання під вартою відповідно до національних і міжнародних стандартів.
10. Проаналізувати типові порушення права на свободу та особисту недоторканність і визначити правові засоби захисту та відновлення порушених прав.
11. Проаналізувати правові межі застосування поліцейських заходів та їх вплив на реалізацію прав і свобод людини.
12. На прикладі практичної ситуації оцінити правомірність застосування поліцейського заходу за критеріями законності, необхідності та пропорційності.
13. Визначити роль прокуратури та суду в національному механізмі забезпечення і захисту прав людини.
14. Проаналізувати співвідношення захисту прав та інтересів особи і публічного інтересу під час здійснення повноважень прокуратури та суду.
15. Проаналізувати національні та міжнародні стандарти забезпечення прав осіб, які перебувають в установах виконання покарань.
16. Визначити основні проблеми забезпечення прав засуджених та осіб, узятих під варту, і запропонувати правові механізми попередження їх порушень.
17. Охарактеризувати правовий статус, завдання та повноваження Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у сфері парламентського контролю за дотриманням прав і свобод людини.
18. Проаналізувати функціонування національного превентивного механізму та його значення для попередження порушень прав осіб у місцях несвободи.
19. Проаналізувати правові гарантії адвокатської діяльності та роль адвоката у забезпеченні права особи на професійну правничу допомогу.
20. Визначити основні проблеми реалізації права на захист у взаємовідносинах особи з правоохоронними органами та способи їх правового вирішення.
21. Систематизувати основні форми та правові механізми громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів.

22. Проаналізувати роль громадських організацій, медіа та інших інститутів громадянського суспільства у виявленні й попередженні порушень прав людини.
23. Обрати та проаналізувати одне рішення ЄСПЛ щодо України, пов'язане з порушенням прав людини у сфері правоохоронної діяльності, визначивши фактичні обставини, встановлене порушення та позицію Суду.
24. Визначити значення практики ЄСПЛ для вдосконалення національного законодавства та правозастосовної діяльності правоохоронних органів України.
25. Проаналізувати міжнародні та національні стандарти заборони катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.
26. Визначити основні превентивні механізми та вимоги до ефективного розслідування випадків можливого неналежного поводження з боку представників правоохоронних органів.
27. Проаналізувати основні етичні принципи та стандарти професійної поведінки правоохоронця у контексті забезпечення прав і свобод людини.
28. Розглянути практичну ситуацію, що містить ознаки порушення професійної етики, та визначити можливі правові наслідки й види відповідальності.
29. Проаналізувати сучасні виклики для забезпечення прав і свобод людини в Україні, зокрема пов'язані з воєнним станом, цифровізацією та трансформацією правоохоронної діяльності.
30. Визначити та обґрунтувати перспективні напрями вдосконалення національних механізмів забезпечення і захисту прав людини з урахуванням міжнародних та європейських стандартів.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді рукописного есе обсягом до 5 сторінок за темою яка обирається з нижченаведеного переліку або індивідуальною темою погодженою з викладачем.

1. Права людини як основоположна цінність сучасної правової держави.
2. Людська гідність як основа забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності.
3. Верховенство права та права людини у діяльності правоохоронних органів.
4. Міжнародні стандарти прав людини та їх значення для правоохоронної діяльності.
5. Роль ООН у формуванні та забезпеченні міжнародних стандартів прав людини.
6. Європейська конвенція з прав людини як правова основа європейської системи захисту прав людини.
7. Практика Європейського суду з прав людини та її значення для України.
8. Конституційні гарантії прав і свобод людини в Україні.
9. Межі допустимого обмеження прав і свобод людини в діяльності правоохоронних органів.
10. Забезпечення прав людини в умовах воєнного стану.
11. Право на свободу та особисту недоторканність у правоохоронній діяльності.
12. Гарантії прав людини під час затримання особи.
13. Проблеми забезпечення прав осіб, взятих під варту.
14. Право на захист як гарантія справедливого кримінального провадження.
15. Дотримання прав людини під час проведення процесуальних дій у кримінальному провадженні.
16. Законність, необхідність і пропорційність застосування поліцейських заходів.
17. Застосування сили правоохоронними органами та міжнародні стандарти прав людини.
18. Роль Національної поліції України у забезпеченні та захисті прав і свобод людини.

19. Прокуратура в механізмі забезпечення і захисту прав людини.
20. Судовий захист прав людини у сфері правоохоронної діяльності.
21. Роль адвокатури у забезпеченні права особи на професійну правничу допомогу.
22. Забезпечення прав засуджених в установах виконання покарань.
23. Міжнародні стандарти поведінки із засудженими та особами, взятими під варту.
24. Національний превентивний механізм як засіб попередження порушень прав людини у місцях несвободи.
25. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини в національному механізмі захисту прав людини.
26. Заборона катувань і неналежного поводження у діяльності правоохоронних органів.
27. Громадський контроль за дотриманням прав людини у правоохоронній діяльності.
28. Професійна етика правоохоронця як складова забезпечення прав людини.
29. Цифрові технології та сучасні ризики порушення прав людини у правоохоронній діяльності.
30. Сучасні проблеми та перспективи забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності в Україні.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ (Денна/Заочна)

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1

Таблиця 1

№	Назва теми	Всього балів	Форма заняття
			семінарське заняття (у т.ч. самостійна робота)
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ТА НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ			
1	Права людини як основа правоохоронної діяльності: філософсько-правовий та конституційний виміри	3/-	3/-
2	Міжнародні стандарти дотримання прав людини (ООН, Рада Європи, ЄСПЛ)	3/11	3/11
3	Гарантії прав людини в Конституції та законодавстві України	3/-	3/-
РОЗДІЛ 2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У КРИМІНАЛЬНІЙ ЮСТИЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ			
4	Актуальні проблеми дотримання прав у кримінальному провадженні	3/-	3/-
5	Забезпечення прав осіб, затриманих та взятих під варту: практика та проблеми	3/-	3/-
6	Дотримання прав і свобод у діяльності Національної поліції України	3/-	3/-
7	Прокуратура та суд: захист прав і публічний інтерес	3	3
8	Захист прав людини у пенітенціарній системі України	3/11	3/11

РОЗДІЛ 3. ІНСТИТУЦІЙНІ ТА МІЖНАРОДНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ			
9	Діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини	3/-	3/-
10	Роль адвокатури у захисті прав у правоохоронній діяльності	3/-	3/-
11	Громадський контроль та інститути громадянського суспільства у сфері правоохоронної діяльності	3/-	3/-
12	Практика Європейського суду з прав людини щодо порушень прав в Україні	3/-	3/-
РОЗДІЛ 4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА СУЧАСНІ СТАНДАРТИ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ			
13	Попередження катувань, жорстокого та нелюдського поводження у діяльності правоохоронних органів	3/11	3/11
14	Етичні стандарти правоохоронця та професійна відповідальність	3/12	3/12
15	Сучасні виклики та тенденції у сфері забезпечення прав людини в Україні	3/-	3/-
Разом		45	
Індивідуальна робота		15	
Екзамен		40	
Всього		100 балів	

Робота на семінарських заняттях оцінюється викладачем із розрахунку балів, зазначених у таблиці. Здобувач може виконати індивідуальну роботу за визначеною формою та тематикою.

Підсумковий контроль з дисципліни здійснюється у вигляді екзамену, на якому можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості відповідей.

Якщо під час проходження курсу здобувач набрав 60 балів, він має право не складати екзамен вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття, сутність та основні ознаки прав людини.
2. Людська гідність як основа сучасної концепції прав людини.
3. Права і свободи людини як найвища соціальна цінність у правовій державі.
4. Верховенство права та його значення для забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності.
5. Конституційні засади забезпечення прав і свобод людини у правоохоронній діяльності.
6. Поняття, ознаки та основні напрями правоохоронної діяльності у сфері забезпечення прав людини.
7. Поняття та система міжнародних стандартів прав людини.
8. Універсальна система захисту прав людини в межах Організації Об'єднаних Націй.
9. Основні міжнародно-правові акти ООН у сфері прав людини та їх значення для правоохоронної діяльності.
10. Європейська система захисту прав людини та роль Ради Європи в її функціонуванні.
11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод як джерело міжнародних стандартів правоохоронної діяльності.
12. Значення практики Європейського суду з прав людини для забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності.
13. Конституційні гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні.
14. Законодавчі гарантії забезпечення та захисту прав людини в Україні.
15. Поняття та види юридичних гарантій прав і свобод людини.
16. Правові механізми захисту та відновлення порушених прав людини.
17. Підстави та межі обмеження прав і свобод людини відповідно до Конституції та законодавства України.
18. Роль органів державної влади у забезпеченні конституційних прав і свобод людини.
19. Права людини як складова засад кримінального провадження.
20. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність у кримінальному провадженні.
21. Право на захист та професійну правничу допомогу у кримінальному провадженні.
22. Забезпечення права на справедливий суд у кримінальному провадженні.
23. Дотримання прав людини під час проведення слідчих та інших процесуальних дій.
24. Актуальні проблеми забезпечення прав учасників кримінального провадження в Україні.
25. Міжнародні та національні стандарти забезпечення прав затриманих осіб.
26. Правові підстави та гарантії законності затримання особи.
27. Процесуальні гарантії прав особи під час затримання.
28. Забезпечення права затриманої особи на професійну правничу допомогу.
29. Правові гарантії захисту прав осіб, взятих під варту.
30. Актуальні проблеми дотримання прав затриманих та осіб, взятих під варту, в Україні.
31. Роль Національної поліції України у забезпеченні та захисті прав і свобод людини.
32. Принцип дотримання прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України.
33. Законність, необхідність і пропорційність застосування поліцейських заходів.
34. Дотримання прав людини під час застосування превентивних поліцейських заходів.

35. Міжнародні стандарти застосування сили та спеціальних засобів працівниками правоохоронних органів.
36. Правові гарантії захисту особи від неправомірних дій поліцейських.
37. Місце прокуратури в механізмі забезпечення і захисту прав людини.
38. Повноваження прокуратури у сфері захисту прав і свобод людини.
39. Забезпечення прав людини під час здійснення прокурором процесуального керівництва.
40. Суд як основний інститут захисту прав і свобод людини.
41. Право на справедливий суд та його основні складові.
42. Співвідношення захисту прав людини та публічного інтересу в діяльності прокуратури і суду.
43. Міжнародні стандарти поведінки із засудженими та особами, які перебувають у місцях несвободи.
44. Правовий статус засуджених та основні гарантії їхніх прав.
45. Забезпечення особистої безпеки, охорони здоров'я та людської гідності засуджених.
46. Заборона катувань та неналежного поведінки в установах виконання покарань.
47. Національний превентивний механізм як засіб попередження порушень прав людини у місцях несвободи.
48. Актуальні проблеми забезпечення прав людини в пенітенціарній системі України.
49. Конституційно-правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
50. Завдання, функції та повноваження Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
51. Форми та засоби парламентського контролю за додержанням прав і свобод людини.
52. Порядок звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
53. Акти реагування Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
54. Роль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у забезпеченні прав осіб у місцях несвободи.
55. Правові засади діяльності адвокатури у сфері захисту прав людини.
56. Право особи на професійну правничу допомогу та гарантії його реалізації.
57. Роль адвоката у захисті прав особи в кримінальному провадженні.
58. Гарантії адвокатської діяльності як умова ефективного захисту прав людини.
59. Система безоплатної правничої допомоги та її значення для забезпечення доступу до правосуддя.
60. Взаємодія адвокатури з правоохоронними органами в процесі забезпечення прав людини.
61. Поняття та значення громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів.
62. Основні форми громадського контролю у сфері правоохоронної діяльності.
63. Роль інститутів громадянського суспільства у забезпеченні дотримання прав людини правоохоронними органами.
64. Правозахисні організації та їх роль у моніторингу дотримання прав людини.
65. Взаємодія Національної поліції України з громадськістю у сфері забезпечення прав людини.
66. Роль медіа та громадських ініціатив у здійсненні контролю за дотриманням прав людини у правоохоронній діяльності.
67. Юрисдикція та повноваження Європейського суду з прав людини.
68. Порядок звернення до Європейського суду з прав людини та критерії прийнятності індивідуальної заяви.

69. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони катувань і неналежного поводження.
70. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу та особисту недоторканність.
71. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на справедливий суд.
72. Значення та проблеми виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні.
73. Міжнародно-правова та національна заборона катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження.
74. Абсолютний характер заборони катувань і неналежного поводження.
75. Позитивні та негативні зобов'язання держави щодо запобігання катуванням і неналежному поводженню.
76. Критерії розмежування катування та інших форм неналежного поводження.
77. Обов'язок ефективного розслідування фактів можливого катування та неналежного поводження.
78. Превентивні механізми запобігання катуванням у діяльності правоохоронних органів.
79. Поняття та значення професійної етики правоохоронця.
80. Основні етичні принципи професійної діяльності правоохоронців.
81. Повага до людської гідності як складова професійної етики правоохоронця.
82. Принципи рівності та недискримінації у професійній діяльності правоохоронців.
83. Професійна відповідальність правоохоронця за порушення прав і свобод людини.
84. Запобігання конфлікту інтересів, зловживанню повноваженнями та іншим порушенням професійної етики правоохоронця.
85. Забезпечення прав людини в умовах воєнного стану: правові підстави, межі та гарантії обмежень.
86. Особливості забезпечення прав і свобод людини правоохоронними органами в умовах воєнного стану.
87. Сучасні ризики порушення прав людини у правоохоронній діяльності.
88. Цифровізація правоохоронної діяльності та ризики для приватності й захисту персональних даних.
89. Використання сучасних інформаційних технологій у правоохоронній діяльності та гарантії дотримання прав людини.
90. Сучасні проблеми та перспективні напрями вдосконалення механізмів забезпечення і захисту прав людини у правоохоронній діяльності в Україні.

ПРАВИЛА КУРСУ ТА ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні письмових робіт (принципи описані у Законі України «Про академічну доброчесність» від 18 грудня 2025 року № 4742ІХ (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>) та Кодексі академічної доброчесності Пенітенціарної академії України від 30 березня 2026 року №132/ОД (<https://pau.edu.ua/higher-education-quality-assurance-sector/academic-integrity/>). Списування під час підсумкового контролю, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх здобувачів вищої освіти очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна.

1. Бабенко І.Ю. Сучасні гарантії реалізації прав людини на стадії досудового розслідування за законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Маріуполь, 2021. 235 с.
2. Барабанова Д.А. Надання доказів підозрюваним (обвинуваченим) як спосіб захисту у кримінальному провадженні : дис. ... д-ра філософії : 081 Право. Хмельницький, 2026. <https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0826U000524/>
3. Березюк В.В. Фіксування судового провадження як гарантія права на справедливий суд у кримінальному процесі : дис. ... д-ра філософії : 081 Право. Харків, 2023. <https://uacademic.info/ua/document/0823U100112?>
4. Варченко О.О. Забезпечення поваги до людської гідності в кримінальному провадженні : монографія. Харків : Юрайт, 2023. 280 с.
5. Волошанівська Т.В. Засада забезпечення права на захист у кримінальному провадженні в контексті європейських стандартів справедливого судового розгляду : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Одеса, 2019. 252 с.
6. Волощук О.Т., Попович О.В. Права людини у сфері правоохоронної діяльності : навчально-методичний посібник. Чернівці, 2025. 232 с.
7. Гальцова О. В., Степанюк А. Х. Принципи поваги до прав і свобод людини у кримінально-виконавчому законодавстві, виконанні і відбуванні покарань : монографія. Харків : Право, 2020.
8. Горб Ю.В. Проведення процесуальних дій з ініціативи сторони захисту в досудовому провадженні : дис. ... д-ра філософії : 081 Право. Дніпро, 2021. 263 с.
9. Дрозд В.Г. Концептуальні засади правового регулювання досудового розслідування як стадії кримінального провадження : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2019. 495 с.
10. Загальна декларація прав людини : міжнародний документ ООН від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
11. Застосування правил Нельсона Мандели під час чутливих з позицій прав в'язнів процедур діяльності ДКВС України : навч. посіб. / уклад.: І. Боднар, А. Галай, С. Гречанюк, С. Івашко, О. Марущак, О. Мицька, Л. Олефір, М. Пузиревський, А. Сікун, О. Ткаченко ; за ред. А. Галай. Чернігів, 2025. 108 с.
12. Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення : збірник тез науково-практичного круглого столу. Хмельницький, 2022. 202 с.
13. Збірник законодавства та практики Європейського суду : практ. посіб. для суддів / упоряд.: В. Я. Погребняк, О. О. Крестьянінов, Р. М. Аюпова та ін. Харків : Право, 2018. 398 с.
14. Зінченко проти України : рішення ЄСПЛ від 13 березня 2014 року (заява № 63763/11). URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_999
15. Іванов М.С. Механізм захисту прав учасників кримінального провадження в конституційній юрисдикції : дис. ... д-ра філософії : 081 Право. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2020. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0820U100497>
16. Климкевич Р. А. Кримінальне процесуальне законодавство України та Європейського Союзу: апроксимація та диференціація : дис. ... д-ра філософії : 081 Право. Львів, 2022. 285 с.
17. Коваль А.А. Забезпечення прав людини при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 264 с.
18. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 34/169 від 17.12.1979. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_282#Text
19. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції : міжнародний документ від 31 жовтня 2003 р. URL:

https://treaties.un.org/pages/viewdetails.aspx?chapter=18&clang=_en&mtdsg_no=xviii-14&src=treaty

20. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : міжнародний документ від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
21. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання : міжнародний документ ООН від 10.12.1984. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text
22. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
23. Корінець та інші проти України : рішення ЄСПЛ від 10 лип. 2025 р., заяви № 2599/16 та ін. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/974_061-25
24. Корнієнко М.В. Забезпечення прав людини органами правопорядку в екстраординарних умовах: доктринальний аспект : монографія. Одеса: Юридика, 2023. 168 с.
25. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
26. Кучук А.М., Пекарчук В.М. Верховенство права як метапринцип конституційного порядку: загально-правовий аспект та межі конституційної інтерпретації. *Нове українське право*, Випуск 1, 2026. С. 142-147.
27. Кучук А.М., Пекарчук В.М. Вплив практики Європейського суду з прав людини на національне право: пропедевтичний аспект. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. Випуск 4(45). С. 17-21.
28. Кучук А.М., Пекарчук В.М. Справедливість у правничій діяльності в аспекті логіки та інновацій. *Науковий вісник публічного та приватного права: Збірник наукових праць*. Випуск 4. Київ. Науково-дослідний інститут публічного права, 2025. С. 3-8.
29. Кучук А.М., Пекарчук В.М. Статус органів публічної влади в екстраординарних умовах: теоретико-правовий вимір. *Прикарпатський юридичний вісник*. Випуск 5 (58), 2024. С. 17-19.
30. Кучук А.М., Пекарчук В.М. Транснаціоналізація конституціоналізму як об'єкт наукового пізнання. *Науковий вісник Сіверщини*. Серія: Право: науковий журнал / Академія Державної пенітенціарної служби. Чернігів: Академія ДПтС, 2023. № 3 (20). 1. С. 32-40.
31. Маринич О.Ю. Забезпечення прав і законних інтересів людини у досудовому кримінальному провадженні : дис. ... доктора філософії : 081 Право. 2025. 215 с.
32. Мельниченко А.В. Забезпечення прав особи на досудовому розслідуванні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2018. 294 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/items/e285f73b-e1ea-4275-8cf6-4bbda5bd6bd7>
33. Мельниченко А.В. Теорія і практика забезпечення прав особи на досудовому розслідуванні : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 216 с.
34. Микієвич М.М. Міжнародно-правові аспекти співробітництва ЄС з третіми країнами. Л.: Львівський національний університет, 2001. 200 с.
35. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : міжнародний документ ООН від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
36. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй щодо поводження з ув'язненими (Правила Нельсона Мандели) : резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 17 грудня 2015 р. № A/RES/70/175. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/816764>
37. Основні принципи застосування сили та вогнепальної зброї посадовими особами з підтримання правопорядку : міжнародний документ ООН від 07.09.1990. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_334#Text
38. Пекарчук В.М., Петровська Ю.М., Попружна А.В. Антидискримінаційна політика як складова міжнародних стандартів захисту прав людини: концептуальний вимір. *Науковий вісник Сіверщини*. Серія: Право : науковий журнал / Пенітенціарна академія України. Чернігів : ПАУ, 2026. № 1 (27). С. 90-102.

39. Пекарчук В.М., Петровська Ю.М., Попружна А.В. Міжнародні антидискримінаційні стандарти в практиці ЄСПЛ: проблеми адаптації в Україні. ПАУ, 2026. № 2 (28). С. 231-243.
40. Перспективи використання європейського законодавчого досвіду у правовому полі України. Харків: Страйк, 2005. 432 с.
41. Петков С.В., Іванов І.В., Делія Ю.В. Забезпечення прав людини правоохоронними органами : монографія. Київ : КНТ, 2022. 241 с.
42. Права людини та правоохоронна діяльність в умовах воєнного стану : спеціальний випуск № 1 (138) // Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ. 2025. 236 с.
43. Правила Організації Об'єднаних Націй щодо поводження з жінками-в'язнями та застосування до жінок правопорушниць заходів, не пов'язаних із позбавленням волі (Бангкокські правила) : резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 2010 р. № A/RES/65/229. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/702724>
44. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
45. Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23.06.2005 № 2713-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2713-15>
46. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.09.2012 № 5207-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>
47. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
48. Про Національну стратегію у сфері прав людини : Указ Президента України від 24.03.2021 № 119/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021#Text>
49. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр#Text>
50. Сидоренко Д.В. Забезпечення прав учасників кримінального провадження під час проведення судової експертизи : дисертація ... доктора філософії : 081 Право / наук. керівники О.О. Бондаренко, В.Б. Харченко. Харків : Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2025. 243 с.
51. Сидоренко Д.В. Сутність, форми та структурні елементи механізму забезпечення прав учасників кримінального провадження. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 458-461.
52. Справа «Буїд проти Бельгії» [Case of Bouyid v. Belgium] : рішення ЄСПЛ від 28 вересня 2015 р. (Заява № 23380/09). URL: <https://share.google/Ipdz8cA508NHjMuz4>.
53. Справа «Іглін проти України» : рішення Європейського суду з прав людини від 12 січ. 2012 р. (заява № 39908/05). *Законодавство України* : офіц. вебпортал / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_780#Text.
54. Справа «Муршич проти Хорватії» : рішення (Велика Палата) / Європейський суд з прав людини ; заява № 7334/13. Страсбург, 20 жовтня 2016. URL: <https://share.google/nhXsBWUD9Xrqacda>.
55. Степанян Р.Є. Доктрини Європейського суду з прав людини у кримінальному провадженні: теоретико-прикладний аспект : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 222 с.
56. Тарасюк С.М. Кримінальний процесуальний механізм забезпечення конституційних прав особи при проведенні в її житлі чи іншому володінні слідчих (розшукових) дій : дис. ... д-ра філософії : 081 Право. Одеса, 2021. 255 с.
57. Факультативний протокол до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання : міжнародний документ ООН від 18.12.2002. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_f48#Text

58. Хартія основних прав Європейського Союзу: міжнародний документ від 01.12.2009. URL: <https://ccl.org.ua/ru/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-evropejskogo-soyuza/>
59. Циганенко А.А. Адміністративно-правові засоби забезпечення прав і свобод людини Національною поліцією України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2020. 210 с.
60. Якових Є. В. Конвенційні гарантії захисту права власності у кримінальному провадженні України : дис. ... д-ра філософії : 081 Право. Одеса, 2025. 281 с.

Допоміжна.

1. Denysenko K.V., Tomkov N.O., Borko I.S. The human right to information: features of its protection under martial law and prospects for improvement. *Scientific Herald of Sivershchyna. Series: Law*. 2025. № 3(26). P. 93-103. DOI: 10.32755/sjlaw.2025.03.093
2. Petrovska Y., Popruzha A., Dzhendzhero O., Miden E., Tomkov N., Barakhta V. E-learning and Software for Training Specialists in the Theory of Law via AI Integration. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. 2025. Vol. 16. №. 3. P. 129–139. DOI: 10.70594/brain/16.3/10
3. Березняк В.С., Демичева А.В. Дотримання прав та свобод людини та громадянина в діяльності Національної поліції : аналітичний огляд. Дніпро : ДДУВС, 2023. 48 с.
4. Белов Д.М., Белова М.В. Роль та місце інституту адвокатури в механізмі захисту прав і свобод людини і громадянина. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 6. С. 42-48.
5. Герасимчук Р.В. Сучасний стан забезпечення прав і свобод людини і громадянина правоохоронними органами. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2025. № 2. URL: <https://doi.org/10.32631/vca.2025.2.92>
6. Гливчак О., Ковальчук О. Проблеми застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки*. 2023. Т. 10. № 4 (40). С. 294-300.
7. Глинська Н.В., Басиста І.В., Дроздов О.М. Проблеми забезпечення прав особи при оскарженні повідомлення про підозру в об'єднаному кримінальному провадженні. *Нове українське право*. 2024. Вип. 1. С. 105-118. URL: <https://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001613092>
8. Гловюк І.В., Марченко Т.Ю. Проблеми доступу сторони захисту до результатів негласних слідчих (розшукових) дій. *Право України*. 2018. № 8. С. 48-59. URL: <https://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0000976268>
9. Городецька М.С. Окремі питання визнання допустимості доказів у кримінальному провадженні. *Правовий часопис Донбасу*. 2022. № 80. С. 37-41.
10. Данило С.М. Система міжнародно-правових стандартів забезпечення прав і свобод людини на стадії досудового розслідування. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2025. № 2 (109). С. 299-314.
11. Європейський кодекс поліцейської етики : Рекомендація Rec(2001)10 Комітету Міністрів Ради Європи від 19 вересня 2001 р. URL: <https://www.coe.int/en/web/cooperation-in-police-and-deprivation-of-liberty/legal-instruments>
12. Іванов М.С. Національний правовий механізм забезпечення прав учасників кримінального провадження. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 2. С. 195-201.
13. Іванов М.С., Кучинська О.П. Конституційний Суд України як елемент національного механізму забезпечення прав учасників кримінального провадження. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 4. С. 180-187.

14. Інформаційний довідник з прав людини / Пенітенціарна академія України; уклад.: К.В. Денисенко, А.С. Квітка, Д.В. Кисельов, Н.О. Томков. Чернігів : ПАУ, 2024. 42 с
15. Калінніков О.В. Гарантії прав підозрюваного під час спеціального досудового розслідування (in absentia) за КПК України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. Т. 25. № 2. С. 128-137.
16. Компанець Є.М. Суб'єкти доказування у кримінальних провадженнях про порушення прав інтелектуальної власності. *Нове українське право*. 2021. № 4.
17. Короп І.В. Право на захист в кримінальному процесі. *Молодий вчений*. 2018. № 5 (57). С. 612-616.
18. Кучинська О.П., Циганюк Ю.В. Система міжнародних стандартів прав людини у кримінальному процесі України. *Право України*. 2019. № 9. С. 50-64. URL: <https://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001047373>
19. Кучинська О.П., Щиголь О.В. Поняття та зміст доступу до правосуддя в кримінальному процесі України. *Вісник кримінального судочинства*. 2019. № 3. С. 20-30. URL: <https://vkslaw.com.ua/index.php/journal/article/view/197>
20. Кучук А.М., Пекарчук В.М. Вплив практики Європейського суду з прав людини на національне право: пропедевтичний аспект. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. Випуск 4(45). С. 17-21.
21. Макрушин О., Пісоцька К. Принцип дотримання прав людини в діяльності Національної поліції України. 2023.
22. Мудрецька Г.В. Реалізація учасниками кримінального провадження права на доступ до матеріалів досудового розслідування. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2023. № 2. URL: <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2023-2-6-5>
23. Охріменко С.С. Реалізація права на захист у кримінальному процесі. *Право і суспільство*. 2023. № 2 (80). С. 114-119. URL: <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2023.2.20>
24. Пекарчук В.М., Петровська Ю.М., Попружна А.В. Історичний та аксіологічний підходи як елемент методології правознавства. *Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право : науковий журнал / Пенітенціарна академія України*. Чернігів : ПАУ, 2025. № 3 (26). С. 48-57.
25. Півненко Л.В. Принцип дотримання прав і свобод людини у діяльності Національної поліції України: його зміст та структура. *Вісник Одеського національного університету. Правознавство*. 2025. Т. 27. № 1 (40). URL: <https://journals.visnyk-onu.od.ua/index.php/law/article/view/494>
26. Погорецький М.М. Гарантії прав і свобод особи під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів у досудовому розслідуванні в умовах воєнного стану, надзвичайного стану або в районі проведення АТО. *Вісник кримінального судочинства*. 2021. № 1. С. 99-117.
27. Посібник із судової практики за статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: Право на ефективний засіб юридичного захисту : посібник Європейського суду з прав людини. Актуальна редакція. URL: https://ks.echr.coe.int/web/echr-ks/d/guide_art_13_ukr
28. Посібник із судової практики за статтею 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та статтею 1 Протоколу № 12 до Конвенції: Заборона дискримінації : посібник Європейського суду з прав людини. Актуальна редакція. URL: <https://ks.echr.coe.int/en/web/echr-ks/article-14>
29. Посібник із судової практики за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: Заборона катування : посібник Європейського суду з прав людини. Актуальна редакція станом на 31 серпня 2025 р. URL: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_3_eng

30. Посібник із судової практики за статтею 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: Право на свободу та особисту недоторканність : посібник Європейського суду з прав людини. Актуальна редакція станом на 28 лютого 2026 р. URL: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_5_eng
31. Посібник із судової практики за статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: Право на справедливий суд (кримінально-правовий аспект) : посібник Європейського суду з прав людини. Актуальна редакція станом на 28 лютого 2026 р. URL: https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_6_criminal_eng-pdf
32. Посібник із судової практики за статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: Право на повагу до приватного і сімейного життя : посібник Європейського суду з прав людини. Актуальна редакція. URL: https://ks.echr.coe.int/web/echr-ks/d/guide_art_8_eng
33. Посібник із судової практики Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: Права ув'язнених : посібник Європейського суду з прав людини. Актуальна редакція. URL: <https://ks.echr.coe.int/en/web/echr-ks/prisoners-rights>
34. Пчеліна О.В. Реалізація права на захист у спеціальному кримінальному провадженні (in absentia): баланс публічних і приватних інтересів. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. № 8 (38). С. 585-597.
35. Ракіпова І.В. Забезпечення права потерпілого на представництво у кримінальному провадженні. *Часопис Київського університету права*. 2021. № 4. URL: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.4.2021.26>
36. Сидоренко Д.В. Забезпечення прав сторони захисту під час проведення судової експертизи. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 347-354.
37. Сиза Н.П., Кузьмінська Д.С. Реалізація функції захисту під час судового розгляду в кримінальному процесі України. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 2. С. 72-80.
38. Стрілець Г.О., Бальжик І.А., Лупова А.В. Забезпечення прав людини у процесі кримінального судочинства через призму Конституції України. *Наукові записки. Серія: Право*. 2025. № 18. С. 369-373.
39. Тарасюк С.М. Права людини в кримінальному провадженні: концептуальні основи та правове регулювання. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2024. № 4. С. 233-240.
40. Туманянц А.Р. Забезпечення прав потерпілого при застосуванні запобіжних заходів у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Т. 2. Вип. 78. С. 304-309.
41. Чумак В.В. Прокурор як суб'єкт забезпечення прав людини в Україні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 3 (94). С. 181-187.
42. Шестаков В.І. Поняття і зміст права на оскарження рішень, дій чи бездіяльності у кримінальному провадженні. *Право.ua*. 2018. № 1. С. 97-102.
43. Шумило М.Є., Андрушко О.В. Держава як суб'єкт юридичної відповідальності перед людиною у кримінальному процесі. *Право України*. 2018. № 8. С. 15-33.

Інформаційні інтернет-ресурси:

1. HUDOC – база даних практики Європейського суду з прав людини. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/>
2. HUDOC CPT – база даних Європейського комітету із запобігання катуванням. URL: <https://hudoc.cpt.coe.int/>
3. United Nations Human Rights Treaty Bodies. Інформаційний ресурс договірних органів ООН з прав людини. URL: <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies>

4. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). Офіційний ресурс ООН з питань запобігання злочинності, кримінального правосуддя, боротьби з корупцією та забезпечення прав людини у системі кримінального правосуддя. URL: <https://www.unodc.org/>
5. Агентство Європейського Союзу з основоположних прав (European Union Agency for Fundamental Rights, FRA). Інформаційний ресурс щодо стандартів та практики ЄС у сфері основоположних прав людини. URL: <https://fra.europa.eu/>
6. Безоплатна правнича допомога. Офіційний ресурс системи надання безоплатної правничої допомоги в Україні. URL: <https://legalaid.gov.ua/>
7. Верховний Суд. Офіційний сайт Верховного Суду. URL: <https://supreme.court.gov.ua/>
8. Європейський комітет з прав людини (Council of Europe – Human Rights Education for Legal Professionals, HELP). Освітній ресурс Ради Європи з курсами та навчальними матеріалами щодо ЄКПЛ, практики ЄСПЛ і прав людини для юристів та представників правоохоронної сфери. URL: <https://www.coe.int/en/web/help>
9. Європейський комітет із запобігання катуванням (CPT). Офіційний ресурс Комітету Ради Європи із запобігання катуванням та нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню. URL: <https://www.coe.int/en/web/cpt>
10. Європейський суд з прав людини (European Court of Human Rights). Офіційний сайт ЄСПЛ. URL: <https://www.echr.coe.int/>
11. Конституційний Суд України. Офіційний ресурс. URL: <https://ccu.gov.ua/>
12. Міністерство внутрішніх справ України. Офіційний інформаційний ресурс. URL: <https://mvs.gov.ua/>
13. Національна поліція України – Дотримання прав людини. Інформаційний розділ. URL: <https://npu.gov.ua/diyalnist/dotrimannya-prav-lyudini/dotrymannia-prav-liudyny>
14. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) – Бюро демократичних інститутів і прав людини (ODIHR). URL: <https://www.osce.org/odihr>
15. Організація Об'єднаних Націй – Digital Library. Електронна бібліотека ООН. URL: <https://digitallibrary.un.org/>
16. Офіс Генерального прокурора України. Офіційний інформаційний ресурс прокуратури України. URL: <https://gp.gov.ua/>
17. Офіс Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Офіційний ресурс національного правозахисного інституту. URL: <https://ombudsman.gov.ua/>
18. Рада Європи – Права людини та верховенство права. Інформаційний ресурс Ради Європи щодо європейських стандартів у сфері прав людини, демократії та верховенства права. URL: <https://www.coe.int/en/web/human-rights-rule-of-law>
19. Управління Верховного комісара ООН з прав людини (OHCHR). Офіційний ресурс ООН з питань захисту та дотримання прав людини, міжнародних стандартів і моніторингу прав людини. URL: <https://www.ohchr.org/>